

Méltónak lenni

A **Kovászna Megyei Művelődési Központ** 2002 óta működik jelenlegi formájában, a Kovászna Megyei Önkormányzat alárendelt intézményeként. Ősét 1968-ban alapították Népi Alkotások Háza néven, de a rendszerváltás után is évekig egy országos hálózat tagjaként működött. Az idők folyamán az állam ezek fenntartását átadta a megyei önkormányzatoknak, de egyre több kötelezettséget rótt rájuk, ezért a jogi kiskapukat kihasználva, egyre több megyei tanács vette át és alakította megyei művelődési központokká őket. Azóta sajnos jogi nagykapuk is tátonyanak a román törvényhozás eme területén. A leglátványosabb a 292/2003-as szaktörvény eltörlése volt, amelynek alkalmazási útmutatója viszont érvényben maradt, ezt később a 118/2006 számú sürgősségi kormányrendelettel próbálták korrigálni, de jelen pillanatban sem létezik egy átfogó és átlátható közművelődési szaktörvény. Ráadásul épp a megyei szintű intézmények jogi helyzetét, sajátos feladatkörét, fizetési megkülönböztetését felejtették el tisztázni: jelenleg a legkisebb egységgel, a falusi kultúrotthonnal egyenértékű entitásnak számítanak.

Talán ez is egyik magyarázata annak, hogy a fenntartótól a közönségig sokan tekintik az intézményt inkább rendezvényszervező irodának, mintsem módszertani

központnak. Utóbbi feladatkörnek nehéz úgy megfelelni, hogy a törvény most már nem kötelezi a polgármesteri hivatalokat az úgynevezett „kulturfelelősök” alkalmazására. Így fordulhat elő az a szórványnál is szomorúbb helyzet, hogy a városok kivételével a megye 128 településéből mindössze 5 önkormányzat döntött úgy, hogy teljes munkaidejű közművelődési szakembert foglalkoztat. Ennek alig duplája az a tíz eset, amelyben 50-50%-ban könyvtárosként, illetve művelődésszervezőként alkalmazták ugyanazon személyt. A 15/128 arányon való kesergés helyett alternatívákat kerestünk, és büszkék vagyunk arra, hogy jó kapcsolatot ápolunk a megye közművelődés terén tevékenykedő civil szervezeteivel, a különböző felekezetek egyházközségeivel és a jogi személyiséggel nem rendelkező öntevékeny csoportokkal. Még jobb hír, hogy a legtöbb település különböző pályázatok útján sikeresen felújította, néhol még több-kevesebb infrastruktúrával el is látta a kommunizmus idejéből megörökölt kultúrotthonokat, így ezeknek inkább a kihasználatlansága, mintsem a fizikai állapota okoz gondot. A kommunizmus szele mégsem ezen épületekből, inkább a kétnyelvűséget éberrel figyelő, mindenbe is belekötő szolgálatos feljelentők felől fúj, akikkel nekünk is, fenntartónknak is több peres ügye volt.

Saját székhelyünk szerény, az irodákon kívül egyetlen, legtöbb 20 főt befogadó terem áll rendelkezésünkre, így a rendezvényeink 99%-át más helyszíneken tartjuk. Lévén, hogy a megyeközpontban igencsak bőséges a kulturális programkínálat, a kiemelt rangú vagy sajátosan szakmai rendezvényeken kívül főleg a megye többi településére koncentrálnunk feladatellátásunk során. Tizenhárom kollégám közül hárman dolgoznak az adminisztratív osztályon, tízen pedig szakelőadók, hat férfi és nyolc nő alkotja a munkaközösséget.

A Kovászna Megyei Művelődési Központ elsődleges feladata a megye kulturális értékeinek és szellemi örökségének, közművelődési termékeinek azonosítása, dokumentálása, éltetése és népszerűsítése. Természetesen a hivatásosokkal is együttműködünk, de elsősorban a közművelődés különböző területein tevékenykedő műkedvelők támogatása élvez elsőbbséget. A közművelődés három „k”-ja a mi esetünkben mondhatni ötre bővült:

A **képzéseinket** igény szerint szervezzük, akkreditációval rendelkező partnerekkel együttműködve: az elmúlt években így került sor kulturális intézményben alkalmazott vagy magánszférában dolgozó művelődésszervezők képzésére, de volt felnőttoktatási szakemberképzés is. Sajátos eset volt a népi mesterek számára szervezett, oklevelet nem adó, de annál praktikusabb előadás-

Mozsika népzene tábor

sorozat, amely a pályázatírás, közösségi médiafelületek, marketing és közösségkapcsolatok fogalmaival ismertette meg az ebben kevésbé jártas alkotókat. Évente tartunk továbbképzést pedagógusoknak népi gyermekjátékok és néptáncoktatás terén, illetve a szintén éves népzenei tábor ez évtől havi rendszerességgé műhelymunkává sűrűsödött.

A kutatások legtöbbször külső szakemberek bevonásával zajlanak, de saját munkatársaink is végeznek ilyen jellegű munkát. Az egyik legnagyobb terület a népi mesterségeké, amely most már több évtizede zajlik, eredményeit nemcsak a mesterségek.ro honlapon lehet követni, de azóta több díjnyertes kis- és nagydokumentumfilmen sikerült megörökíteni a sajnos kihalóban levő szakmákat. 2017-ben adtuk ki dr. Kinda István néprajzkutató Hagyományos népi mesterségek Háromszéken és Erdővidéken című 370 oldalas könyvét, amely harmincöt, a megyében gyakorolt mesterséget mutat be részletesen. Az azóta is zajló kutatómunka anyaga várhatóan jövő évben érik második köteté.

2012-ben indult útjára a Székelyföld települései monográfia-sorozat kutatómunkája, amely Háromszék honismereti bibliográfiája mellett a Zabola, Mikóújfalu, Dálnok, Alsócsernáton, Bodok és

Zágon településekről szóló eredményeket közölte, jelenleg Uzon, Nagybacon és Esztelnek települések kutatása van folyamatban.

Szakadatlan kutatómunka övezi a megye jeles szülőiteit is, sokszor itthon alig ismert, de határainkon túl vagy más kontinenseken világhírű ősokeket tárva a hazai közönség elé: szép példa ikafalvi Dienes Andor története, aki nemcsak Marilyn Monroe felfedezője és jegyese volt, de korát megelőző újításokkal élő és alkotó (nem csak hollywoodi) sztárfotográfus: hamarosan emléktábla és életrajzi album pótolja méltatlan mellőzését.

Kiadványaink száma évi hat-tíz között mozog, képzőművészeti katalógusoktól a történelmi tanul-

mányköteteken át a hagyományos recepteskönyvekig, az útirajzoktól a reprint köteteken át a fotóalbumokig széles palettát ölel át. A kutatások kapcsán említett sorozatok mellett rendszeres kiadványaink az évente megrendezett, Kárpát-medencei részvétellel zajló Kőrösi Csoma Sándor tárlat katalógusa, valamint a kétévente sorra kerülő Székelyföldi Fotóklubok Szemléje és a nemzetközi szinten jegyzett Székelyföldi Grafikai Biennálé katalógusai. Legfrissebb kiadványunk Jeszenszky Géza volt külügyminiszter és nagykövet felajánlásából indult: Kövér Gyula rajzai mellé Sassy Csaba és más honvédek naplójából Kocsis Károly szerkesztett kötetet Előre az Úz völgyében címmel, amely eddig nem ismert részletek közlésével hozza személyes közelségbe az első világháború eseményeit, percről percre tisztázva az azóta elhíresült, völgyben nyugvó katonák hőstetteit. Az intézmény által létrehozott Háromszék Vármegye Kiadó nemcsak saját terveit valósítja meg, de szívesen társul értékek létrehozása érdekében, legutóbb az Országos Széchényi Könyvtárral és az Erdélyi Múzeum Egyesülettel közös kiadást ünnepelhetünk: gróf Mikó Imre és felesége, Rhédey Mária grófnő leveleskönyvét adtuk közre 1848–1849-ből.

Népi mesterségek bemutató

A világvárvány előtt intézményünk több éven át pályáztatta is helyi szerzők könyvkiadási törekvéseit, szakmai grémiumot hívva össze a támogatandó könyvtervek elbírálásához. Sajnos ez a gyakorlat a járvány miatt elvont anyagi források hiányában éppúgy megszűnt, mint az a gesztus, amellyel az intézmény saját költségén képviselte az összes háromszéki könyvkiadót a budapesti, kolozsvári és marosvásárhelyi könyvvásárokon.

Elengedhetetlen feladatunknak tartjuk a **közösségépítést**. Több közművelődési vetélkedőnk is célozta egy-egy település több generációjának bevonását egy-egy adott tematika köré, de jelenleg is gyűjtünk be és viszünk vissza régi fotókat kistelepülésekre kiállítás formájában. Az intézmény keretében működő, járvány előtti időkből évi 40-50 előadást is tartó Százlábú néptáncgyűttes, ahol csak előadást tart, igyekszik utána tánccházal „megfertőzni” a helyi fiatalokat, és ahol szárba szökken az elvetett mag, intézményünk néptáncos szakembere végigkíséri az új együttes tanulási folyamatát, zenei anyaggal, szaktanácsadással segítve az újoncokat.

Még hangsúlyosabb ez a tevékenység a szórványban. Bár az elmúlt két év járványhelyzete drasztikusan lecsökkentette az ese-

Grafikai biennálé

mények számát, évtizednél hosszabb együttműködésre tekintünk vissza Brassó, Fehér, Hunyad és Szeben megyék szórványközösségeivel. Minden év elején közösen tervezzük az adott év kulturális csereprogramjait. Megtisztelő lenne a szórvány- és tömbmagyarság kapcsolatát az anyaországiakkal is bővíteni, nemcsak egyszeri események, de szervesen működő, több szálon futó testvérkapcsolatokkal, amelyek akár előnyt is élvezhetnének az anyaországi pályáztatók elbírálási folyamatai során.

Idén főszervezői lehettünk a Székelyföld Napoknak, e tíznapos, három megyét átölelő rendezvénysorozatnak, amelyet épp azért hirdettünk meg a komaság

jegyében, hogy járványhelyzetben is felelősséggel gondoskodjunk egymás „gyerekeiről”, előadóirol, kulturális produkcióiról, egymást láthassák, megismerhessék az e tájegység különböző szegleteiben élő emberek. Vagy épp találkozzanak, ahogyan azt a tíz székelyföldi fotóklub tagjai tették egy szabadtéri, közös kiállítás során, majd közös fórumon vitatták meg hasonló gondolataikat.

Intézményünk nemcsak a háromszéki, de a Székelyföldi Értéktár Bizottság központja is. A hungarikum-rendszerben felterjesztett javaslatainkkal sokszor segítjük az Erdélyi Értéktár Bizottság munkáját is, a megyében sikeres Értéktör projektet valósítottunk meg.

Nemzeti szinten megtisztelőnek tartjuk, hogy résztvevői, javaslattevői lehetünk az Emberi Erőforrások Minisztériuma meghívásos pályázatainak, a Művészeti Karavánoknak. Idén a Másnak térkép e táj projekt kapcsán felvetettük a digitális tanleckék (pl. székelykapu) létrehozásának lehetőségét, reméljük a Kárpát-medence más tájegységei is hamarosan csatlakoznak, régiójukra jellemző értékekről készíthetjük tartalmas tananyagokat, amelyekből bármely magyar gyerek – lakhelyétől függetlenül – gyarapíthatja tudását, erősítheti magyarságtudatát.

Székelyföldi fotóklubok szemléje

Gyerekkoncert

Közvetítés kultúratermelők és -fogyasztók között, közönségszolgálat

Akár fenntartónk megbízásából, akár helyi közösségek megkeresésére válaszolva, akár saját munkaközösségünk tervei alapján, folyamatosan szervezünk nagyrendezvényeket. Ezek skálája szintén változatos a széles tömegeknek szóló Édes Ízek (kürtöskalács) Fesztiváltól – ahol is kisgyerekek élhetik meg a gabona-szemek útját a kézi malommal őröltől a dagasztáson át a kürtöskalácsig, miközben szüleik kultúrtörténeti kiállítását tekinthetnek meg – egészen a kizárólag hivatásosoknak szóló nemzetközi megmérettetésekig, amilyen például a Székelyföldi Grafikai Biennálé. Ez utóbbi már nemcsak az ország, de Kelet-Európa legrangosabb versenyévé nőtte ki magát, közel 3000 versenymunka érkezik be az összes kontinens majdnem hetven országából. A szakmai színvonal megtartásában anyaországi tanácsadónk, dr. Erőss István professzor is segítségünkre van, jó kapcsolatot ápolunk az egi és budapesti művészeti egyetemek tanszékeivel, de a miskolci triennálé szervezőivel is. A legnagyobb kihívás ez esetben is a hivatásos művészeknek szóló esemény helyi közönség számára is fogyasztható tálalása. A grafikai eljárásokat bemutató kisfilmek készítésétől a közismert színész által lefolytatott rendhagyó tárlatvezetésig több mindent megpróbál(t)unk, hogy ért-

hetőbbé, értelmezhetőbbé, akár szerethetővé is tegyük e kortárs műfajt.

Még nagyobb sikerélményünk van a szintén kétévente megszervezett Kaptár – székelyföldi dokumentumfilm-szemlével, amely e térség alkotóinak műveit nemcsak a városokban, de vidéki településeken is vetíti. A falvakon ritkaságszámba menő „moziélmény” meglepő mértékben mozgósította a helyi közönséget, az alkotók jelenléte, vetítés utáni beszélgetése tartalmas közönségtalálkozókat, eszmecsereket eredményezett.

2013-ban intézményünk kezdeményezésére alapította meg Kovászna Megye Tanácsa a Három-

szék Kultúrájáért díjat. A megye kulturális értékeinek szolgálatában eltöltött több évtizedes tevékenység elismeréseként odaítélt, ezer euró pénzjutalommal is járó díjat minden év január 22-én adják át, a megye művelődési intézményeinek összesített javaslatai alapján.

Próbálunk rugalmasan alkalmazkodni a közönség- és közönségszolgálat új kihívásaihoz. Nemrég azért módosítottuk a művelődési központ alapszabályzatát, hogy jogilag megtámadhatatlanul állíthassunk műemlékeket. Számos civil közösség vagy önkormányzat nem rendelkezik ugyanis az ehhez szükséges jogi ismeretekkel, tapasztalattal. Így leszünk kivitelező partnerei jövő évben a Czetz János honvéd tábornok születésének 200 éves évfordulójára, közadakozásból elkészített mellszobor avatásának, valamint Potsa József egykori vármegyei főispán hatolykai emlékműve állításának. Igyekszünk méltóak lenni hozzájuk.

A fotók szerzője Vargyas Levente, az intézet munkatársa.

Perko gyermek- és ifjúsági néptáncfaló

IMREH ISTVÁN dramaturgként végzett a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetemen. Rendelkezik a közművelődési szakember I., valamint a román művelődési minisztérium kulturális intézményvezetői és felnőttoktatói szakképzéseivel. 2002 óta dolgozik a Kovászna Megyei Művelődési Központnál, eleinte színházi szakelőadóként, jelenleg harmadik ötéves vezetői mandátumát tölti. Elnökségi tagja az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesületnek és alelnöke a Romániai Megyei Művelődési Központok Országos Szövetségének. Három gyermek édesapja.